

drugem stavku delaven; zakaj bi se ne reklo: „Nebo je oblačen“, kakor je tam, „Kmet je delaven?“

Ako bi se tukaj na učencevo povprašanje jelo odgovarjati, kam bi učitelj zabredel! Tu bi bilo treba razlagati spol, število samostavnikov, glagol, pridevnik itd. — Ako pa kdo misli, da učenec ne bo prišel na takšna vprašanja, da ga vsa ta razlika niti motila ne bo, potem pa si jaz vsaj dvomiti prederzmem o temeljitosti njegovega znanja o stavku.

No, tudi ta rešilni čolnič še vidim! Slišim nekatere, ki pravijo, vsaj stvar nij kar tako gola otrokom predpostaviti, kakor je tu navedena; tu je samo snutek, kostenjak, kateremu naj učitelj doda kri in meso: on naj sam poišče primernih nalog, primernege navoda in tvarino za utemeljevanje, da, tako je stvar nameravana.

Tudi temu se ne da veljavnost popolnoma odrekati, vendar želim spošтовane mi čitatelje opozoriti na položaj, kateri je sicer žalosten dosti, a se z resnico večinoma vjema. Pripravniki, iz učiteljščca izstopivši novi učitelji se sè slovenščino kaj malo morejo ponašati, če se te slučajno niso privadili prej na kakem zavodu. Ti niti posameznih stavkovih delov slovenski imenovati ne vedo; kako gre takšnemu sè sestavljanjem slovniških vaj v jeziku, katerega se sam nikjer temeljito učil nij, in koliko imajo prave veljave takšni eksperimenti, naj si vsakdo sam misli. Da je pa to resnica, bi lahko posamezne slučaje imenoval — kar pa dotičniki niso sami krivi.

Konečno pa naj še dostavim svoje popolnoma subjektivno mnenje, gledé knjig, katere se imajo učencem v roke dati, v obče. Spisatelji knjig učencem v ljudski šoli namenjenih, naj bi se ne zanašali preveč na učitelja, s tem da spuščajo vso obravnavo in prepuščajo učitelju večji kos dela; marsikteri vzame potem stavek za stavkom kakor je v knjigi in uspeh — se ne doseže.

(Dalje sledi.)

Dopisi in novice.

— **Iz Ljubljane.** (Božičnica deškega zavetiša.) Prav vesela božičnica je bila 28. grudnia m. l. (v nedeljo večer) v Alojzjevišu. Veljala je dobrotnikom in dečkom ljubljanskega zavetiša, azila, za uboge dečke. Pričujoči so bili premilostni gospod knez in škof, visokorodna gospa pl. Kallinova, soproga deželnega predsednika, in veliko druge gospode in občinstva. Dr. Gogala je v začetnem ogovoru omenil, kako je ta slovesnost vesela za dobrotnike in za dečke, katerih ima naprava 41, kolik upliv in blagor imajo dobrote za človeštvo še za pozne čase, kaj namreč bi bilo iz teh dečkov, ako bi ne bili dosegli te dobrote? Tudi je izrekel upanje, da se doseže dostojna naprava, ki bi svojemu namenu popolno zadostovala. Rekel je tudi nekatere besede mladenčom, kako morejo biti hvaležni, pobožni itd. — Nasledovalo je prav živo petje in deklamovanje, iz česar je bilo očitno, kako lepo se mladina odlikuje v ti napravi. — Naslednjič so bili mladenči v velikem številu obdarovani ter so prejeli dobre obleke, velike

cule. To je bilo veselje! — K sklepu so višji pastir ob kratkem omenili nezmerne milost božičnih praznikov, nekoliko delj se pomudili pri prazniku tega dneva (nedolžnih otročičev), ki je pravi praznik azilskih dečkov. Razlagali so, kolika dobrota je zavetišče, zahvalili dobrotnike. Mladence pa so opomnili, da sv. Vincencij Pavljanski je prvi vzrok, da zdaj te dobrote uživajo, njega naj zvesto časté, se mu priporočujejo, varujejo naj se greha, za dobrotnike pa naj pridno molijo. Blagoslovidli so pričujoče, — in pričel se je »bazar« ali razprodajanje raznih reči v prid zavetnice.

»Zg. D.«

— **Katoliška družba rokodelskih pomočnikov** je na novega leta večer, rokodelskih učencev ali dečkov pa sv. treh kraljev večer imela jako veselo in podbudno božičnico, pri kateri so družniki peli, govorili vzajemno po slovensko in nemško, igrali umetno, da jim bodi vsa hvala. Družnike vadi v petji g. A. Kržič, dečke pa p. Angelik, z mnogo spretnostjo in velikim trudom. Dečke je posebej slovensko ogovoril č. g. J. Rozman prav primerno in podučno. Naposled so bili nekteri obdarovani, nekteri so v tomboli skušali svojo srečo. Bog daj, da marljivi društveni predsednik gosp. J. Gujezda k bližnji 25letnici doseže, kar bi vseh močno povzdigovalo, ter pridobi družbi rokodelski lastno hišo!

— **Okrajni šolski svet okolice ljubljanske** je v četrtek 8. t. m. izrekel se zoper vpeljavo nemškega jezika na večrazrednih ljudskih šolah in to iz treh vzrokov: 1. bi bilo to na škodo drugim šolskim predmetom in otroci bi se nemščine vendar le ne naučili; 2. bi bilo zoper §. 19 državnih postav; 3. ima v tej važni reči odločiti le deželni zbor. — Kakor zvemo, je že več okrajnih šolskih svetov storilo enake sklepe. To je lep odgovor večini deželnega odbora kranjskega.

— **Slovensko učiteljsko društvo** je imelo odborovo sejo 8. t. m. Bili so navzočni razun ljubljanskih tudi 3 unanji odborniki. Razgovor je bil zopet o uređovanji »Učit. Tov.« — Odborniki so med sabo določili, kdo bo de to, kdo uno pisal, pregledoval itd., o vseh vprašanjih je bilo popolnoma porazumljenje med navzočnimi, ker vse vodi le jedna misel, t. j. koristiti narodni stvari, kolikor je posameznemu mogoče in kolikor se to strinja z njegovim stanom in peklicom. Društveni shodi so res naj bolj pripravno sredstvo, da bratovska vez ne odjenja. Prihodnja odborova seja bo de 5. februarija ob navadnem času.

— **Podporno društvo** učiteljskim pripravnikom je imelo 7. dec. m. l. svoj vsakoletni občni zbor. Iz sporočila povzamemo, da je društvo imelo dohodkov 347 gl. 35 kr. Izdalo se je 123 gl. ubožnim pripravnikom, za jedilne marke v ljudski kuhinji 123 gl., dalej so dobili nekateri bukev, obleke itd. V društvenem odboru so gg.: ravnatelj Hrovat (pervomestnik), profesor Linhart (blagajnik), Gerkman (tajnik) in J. Sima.

»Schltzg.«

— **Iz Gorenjskega** nam piše prijatelj: V kljub hudemu mrazu otroci letos tako pridno hodijo v šolo, kot redkokdaj. Menda jih vabi prijetno topla šolska soba k uku, derv bodemo pa tudi toliko požgali, kot menda se nikoli toliko. Vsak dan gori kot k peki. Bog ti daj v novem letu vsega tega v obilni meri, česar si sam želiš. (Jaz si v javnem življenji pred vsem želim ravnopravnosti v dejanji, a ne samo na papirji, kaj se vé, ali jo bodemo dosegli? Vr.) Ostani nam tudi se zanaprej močni (beri: mučni) steber. Serčni pozdrav tebi in sobratom. —

— **Iz Celja**, 5. januarja. (Nov šolsk list.) Tukajšni rodoljubi so sklenili, dvakrat na mesec izdajati časnik pod naslovom: »Popotnik«, list za šolo in dom. Program je ta-le: 1. Znanstveni spisi. 2. Učna tvarina za šolo. 3. Narodne pravljice, pripovedke, šege in pesni. 4. Životopisne in krajepisne

črtice. 5. Slovstvo. 6. Dopisi. 7. Razne novice in druge stvari. 8. Kratkočasnice in uganke. 9. Listnica. 10. Naznanila. List bode izdajal g. M. Žolgar, uredoval g. Jak. Lopan, tiskal pa g. Jan. Rakuš. Cena za celo leto znaša 3 gl., za pol leta 1 gl. 50 kr. Naročnina se pošilja izdajatelju gosp. M. Žolgar-ju, dopisi pa uredniku g. Jak. Lopanu v Celji. N.

— † Umerl je 4. januarja znani slovenski pesnik, župnik g. J. Virk v Ločah. Pogreba se je udeležilo okoli 30 duhovnikov, okrajni glavar celjski, g. Haas, udje okrajnega šolskega sveta, odborniki konjske hranilnice, ki so položili na rakev venec. Konjski pevci zapeli so slovensko nagrobnico. Ljudstva je došlo od vseh strani jako obilo — dokaz, kako priljubljen je bil ranjki naš pesnik. —

— **Iz celjske okolice.** Po sklepu okrajne učiteljske konference meseca septembra m. l. pri sv. Jurju n. j. se v okrajih: Celjska okolica, Šmarje, Konjice upeljejo Musil-ove pisanke v šole, vendar s tem pogojem, da Musil. pisankam preskerbi pod podobe slovenske napise, kakor tudi da posloveni zgodovinske slike, zemljevide in da se tudi v izboru v tem ozira na slovenske kraje. — Celjsko učiteljsko društvo, kateremu je Musil priporočal svoje pisanke, risanke itd., se je Musilu v podobnem smislu izjavilo. — Musil se je izrazil, da je vsem tem zahtevam pripravljen ustreči in prosi, da naj se mu le stavijo predlogi, kateri predmeti naj pridejo na pisanke pripravni slovenskim pokrajinam.

Izmed učiteljstva celjskega okraja se je volil odbor petih udov, kateri bo tu Musilu stavil svoje nasvete gledé gradiva, kateri ima priti na pisanke, slovenskim šolam namenjene.

Pruska-Šlezija. — (Dobra znamenja.) Odkar je gospod pl. Puttkammer naučni minister, so tudi nižje šolske oblasti na bolje ukrenile. Omenimo danes le dvoje dogodeb. Ko so v Rosenberg slovesno odpirali katoliško učiteljsko semenišče, je govoril g. deželni svetovalec dr. Slavički iz Vratislave tako, kakor že dolgo nismo kaj takega slišali iz vladinih ust. Povdarjal je, da je vera in bogoljubnost podlaga vsaki odgoji in vsakemu pouku, omenil je še celo svetnika tega dneva, namreč Karola Boromejskega, katerega je gojencem semenišča stavil v izgled in posnemanje. Drugo veselo znamenje, o katerem poročamo, je, da je vlada ukazala magistratu v Katavicu, naj župniku, kateri je uže leta in leta poučeval za prvo spoved v mežnariji, odkaže potreben prostor v šoli. Bog daj, da bi to nadaljevalo. — Op. vr. Znano je, da nemški cesar vero na »pomagaj« kličé vselej takrat, kadar se sliši o napadu na kakega kralja ali cesarja; postav pa, s katerimi katoliške svečenike odpravlja in zatira, teh, teh pa ne prekliče. — Kaj vse to pomaga, Bog tudi mogočnim ni za šalo.

— „**L. Schlzgt.**“ piše, da »krain. Landes-Lehrerverein« z nikomu ni kompromisa delal (mit niemanden einen Compromiss abgeschlossen hat). Da bode pa »Schlztg.« tudi slovenske sestavke prinašala, o tem so se uže pred 4 leti menili, le to se še ni dognalo, kako se ima to izpeljati? — *To se nam čisto verjetno zdi, iz svojega stališča L. L. Verein doslednje ravna; tudi jaz nisem situacije nikdar drugače sodil; kedar bode „krain. L. L. Verein“ za dobro spoznal, bode uže „L. Schlzgt.“ slovenski pisana. — Sedaj pa še tega treba ni, isto tako jim ni treba kompromisa delati s kom; vlada je bolj na njih strani, kakor na naši. Govorica o kompromisu je bila tedaj med svet poslana, da so nekateri lože prestopali iz tabora v tabor. Sicer pa ni vzroka da bi „L. L. Verein“ ne sprejemal uskokov, ako se skesani podajo v njih tabor in tam pokoro delajo; vredništvu „Schlztg.“ ni to nikakor mala satisfakcija, ako tisti, ki je poprej najhuje mahal po*

njim, sedaj postaja njemu zvesti oproda. — Od tega časa pa, kar slovenski listi g. Lapajnetu niso več na razpolaganje in tudi „Schltz.“ ne primaša več takih zabavljic na slovenske učitelje, kakor nekdanj, pošilja pa ta naš prijatelj (?) svoje spise drugam, v Prago, in tam udriha po „Učit. Tov.“ in njega uredniku. Ako to in še marsikaj družega človek premišljuje, mora nehoté vzklikniti: Dobri Bog! varuj me mojih prijateljev, neprijateljev se bodem uže sam branil.

— „Popotnik“, list za šolo in dom, je priromal tudi k nam v belo Ljubljano ter prinesel, kakor je obetal, raznoverstnega blaga na izbiranje. Glej spredaj »dopis iz Celja« 5. januarija. List ima lepo unanjo obliko in boče izhajal 10. in 25. dné vsacega meseca.

— „Zvon“ pravi v poslednji številki m. l., da ga nisem razumel, jaz mu z enako pravico lahko ravno tako rečem, da on mene ni razumel, in mu še lahko zagotovim, da se midva tako dolgo ne bova razumela, dokler on ostane pri svoji zadnji misli: da pedagogično polje je ločeno od verskega, očitajoč »krojaču Stricu«, »da s pedagogičnega polja, kterega ni tako vaje, takoj vdari na versko polje, kjer se bolj, kjer se prav domačega čuti«. Stric namreč mora ostati pri svoji terditvi, da odgoja, če hoče kaj izdati, mora biti zidana na verskem polji, ne zunaj kje, to zaterjuje po svoje tudi nemški cesar svojim ljudem, in čutiti je, da ne zastoj.

Kolika ironija je tudi to, da zavergši »krojača Strica«, ki se čuti prav domačega na verskem polji, se oberne do častite duhovščine (ki menda na verskem polji ni tako domá káli?) Duhovstvu pripoveduje, da zastopa tudi »idealizem«, »samo da gre ono še malo dalje!« To »malo« pa ni tako majčkino, kakor se mu zdi. »Zvon« je terdil, da ima odgoja nalog »velovečevati (nekateri Nemci pravijo: die Christen zu Menschen machen)«, jaz sem pa rekel, da je to zelo zelo različno od katoliške izreje in povedal v čem. Mislim, da je to duhovnom bolj jasno, nego krojačem. Če ima pa »Zvon« res pravo gorko katoliško vero, naj jo pokaže kje, ne da bi spet kakor lani v prvi povesti hvalil takega božičnega dobrotnika, ki na sv. večer poleg obdarovane bolnice pečenko obira, ko se je po cerkvenih zapovedih vsak katoličan dolžan postiti; če se ne, je kot grašnik graje vreden.

Namen boja pa je blizo dosežen: Zvon je »Dragoljubce« dvakrat pohvalil, jaz pa enkrat — ergo prepričajte se sami!

Stric.

— Znani zaslužni skladatelj slovenski, g. Anton Foerster, učitelj petju na c. kr. srednjih šolah in vodja glasbi v ljubljanskej stolnej cerkvi, je po svojej večletnej izkušnji sestavil in v drugem pomnoženem izdanji pri gsp. R. Milicu tiskati dal knjižico, katerej je naslov: »Teoretično-praktična pevska šola«. O tem najnovejšem delu cenjenega našega komponista je prinesel »Sl. Narod« v 6. št. t. l. zelo pohvalno kritiko, s katero se tudi mi po vsem strinjamo in jo zatoraj tukaj podajemo svojim čestitim čitateljem. Omenjeni slovenski list piše: »Pregledavšim to 88 stranij obsezajočo prav lično knjižico, nam je reči, da so nje vaje in pesni (naj si bodo 1-, 2-, 3- ali 4-glasne) lepo ubrane in melodične za vse razne glasove, a posebno za zbornu petje — zatorej osobito priporočati učiteljem petja, šolam in čitalnicam. Kratko in jasno se v tej »Pevskej šoli« pripoveduje in razklada vse, kar ima pevec znati, in sicer sistematično in postopno, kakor to nahajamo v malokaterih knjižah take verste. Prehod z nižjih pojmov do višjih je tukaj tako lepo urejen, da se pevec vodi po naravnej poti od prvih početkov do vrhunca umetelnosti. A ker nema biti nobena umetelnost brez duhá, t. j. mehanično pridobljena,

skerbel je g. pisatelj zelo umno, da se pevec uči pri jednoglasnih vajah (katerih je 20 št.) raznih taktov, vseh intervalov v dijatoničnej C-durškali in kar je najglavnejšega: uči se glasove zadevati. Pri tem so mu dobre vodnice številke nad notami, kažeče mu intervale (ziffermethode), a številke pod notami mu naznanjajo takt. Skladbam je podložen tudi primeren nemšk in slovensk tekst, kakor je obče vsa »pevska šola« dvojezična. Tudi sledeče 2-, 3- in 4-glasne vaje (št. 21—33) pripomorejo v to, da pevec v zboru lahko peje kateri si bodi glas, ako mu niti znana ni raba »križcev in bé«. Kar se tiče nauka o »durih« in »molih«, smo uverjeni, da je sestavljen tako umevno in temeljito, da se vsej težkoči tega oddelka »pevske šole« more vsak pazljiv pevec ogniti na najlažji način, ter si za vselej prisvojiti z malim trudom. Z veseljem opazamo, da v tej knjižici ni one suhoparnosti, katere se tako često nahaja v jednacih spisih, nego se tukaj tolmačijo vsi pevski zakoni zanimivo, ter so pesni in vaje (št. 34—109) vrlo koristne za popolno izvežbanje raznih glasov. Na konec so pridejane tudi še »glasbene olepšave« s praktično vajo (št. 110), potem »umeteljni izrazi«, rabeči glasbi, in naposled razne »krátice«. »Pevska šola« A. Foerster-jeva je dobro došla vsem, kateri se žele učiti petja, ali onim, ki se hoté seznaniti sè to umetelnostjo sploh, osobito bode gódira učiteljem, kateri v njej mogó najti dovolj in raznih nalog za svoje učence. Kakor po svojem obsegu, priporoča se to literarno novoletno darilce tudi po tipografskeji svojej elegantnosti in dela vso čast g. R. Milic-ovi tiskarni, katere je v novejšem časi zopet dobro napredovala in jej — osobito v tiskanji not — v vsej Ljubljani ne najdemo vredne tekmovalke! — »Teoretično-pevsko šolo« ima na prodaj g. založitelj A. Foerster v Ljubljani. Cena, — primerno zelo nizka — jej je samo 75 kr. (po pošti prejetej 80 kr.) J.

— † 3. t. m. je umerla M. Marija Strus, prednica nunskega samostanu, v 75. l. svoje starosti, in v 51. l. od kar je bila samostanu pridružena. Čast. nune izvolile so si drugo prednico M. Antonija Murgelj, ki je v 50. letu svoje starosti in v samostanu uže 25 let. Prednica nunskega samostana je tudi vodja dekliskima šolama (unanji in notranji). Dokler se po nunskih šolah ženska mladina kerščansko izreja, kerščanski živelj tudi po družinah ne bođe zginil; zato so pa od nekđaj bile samostanske šole nekaterim tern v peti, a tudi sedaj ni drugače. Na kisló sadje se ose ne vsedajo.

— **Javna zahvala.** Blagorodni gospod vitez dr. Močnik v Gradcu je tudi letos, kakor druga leta poslal »Narodni šoli« lep dar 10 gl. — Za to lepo pripomoč in skazano sočutje izreka naj toplejšo zahvalo odbor „Narodne šole“.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na mestni dekliski šoli v Ljubljani, služba za podučiteljico, l. p. 400 gl. in 10% starostne doklade; mestnemu šol. svétu do 6. februarija t. l. — V šol. okraji Litijskem: Na Irazredni šoli v Hotiču, učit. služba, l. p. 400 gl. in stanovanje, do 31. januarija t. l. V šol. okraji Kočevskem: Na Irazredni lj. šoli v Ribnici, III. učit. služba, l. p. 500 gl., do 28. januarija t. l.

Na Štajarskem. Podučiteljska služba v Ljutomeru, l. p. 560 (za neizprašane 420 gl.), do 31. januarija; podučiteljska služba v Središči (Postrau) 440 (330) gl., do 20. januarija, in v Vurbergu pri Ptuj, podučit. služba, l. p. 440 (330) gl., do 28. januarija t. l.